

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОСНОВИ МЕДСЕСТРИНСТВА»

Тема 2: БЕЗПЕЧНЕ ЛІКАРНЯНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. ЗАПОБІГАННЯ РОЗВИТКУ ТРАВМ У ПАЦІЄНТА. БІОМЕХАНІКА ТІЛА, ПЕРЕМІЩЕННЯ ПАЦІЄНТА У ЛІЖКУ

Навчальна мета: уміти застосувати правила біомеханіки при організації робочого місця і в процесі діяльності медичної сестри для запобігання розвитку травм хребта та опорно-рухового апарату; підняти, підтримати, поетапно перемістити хворого і надати йому необхідного зручного положення в ліжку; перемістити пацієнта з ліжка на стілець, з ліжка на крісло-каталку; змінити положення хворого в ліжку; розмістити хворого в положенні Фаулера, Сімса.

Виховна мета: усвідомити необхідність запобігання травмам та іншим нещасним випадкам серед хворих.

Початковий обсяг знань: знати заходи із запобігання травмам хребта та опорно-рухового апарату при діях медичних працівників, пов'язаних зі значними фізичними навантаженнями.

ЗАПОБІГАННЯ ТРАВМАМ ТА ІНШИМ НЕЩАСНИМ ВИПАДКАМ У ХВОРИХ

Медичні сестри несуть відповідальність за безпечне перебування пацієнтів у лікарні. Для цього потрібно регулярно оцінювати фізичні умови лікарняного середовища, намагаючись звести до мінімуму ризик травматизму пацієнтів. В умовах лікарняного середовища можливі такі травми й нещасні випадки.

Падіння. Застережні заходи:

1. Негайно витріть із підлоги розливу рідину.
2. Приберіть з дороги предмети, які заважають рухові пацієнта.
3. Встановіть поручні в ліжку та у ванній кімнаті.
4. Встановіть світлові сигнали для виклику медичної сестри.
5. Не залишайте дітей без нагляду.
6. Встановіть гальма на ліжках і каталках.
7. Супроводжуйте пацієнтів, схильних до запаморочення, непередбачених нападів слабкості.
8. Використовуйте безпечні методи транспортування пацієнтів.

Електрошок. Застережні заходи:

1. Дотримуйтесь правил техніки безпеки при роботі з електрообладнанням.
2. Перед увімкненням електроприладів перевірте цілість проводок, розеток, наявність заземлення.
3. Не залишайте без потреби увімкненими в електромережу електроприлади.

Опіки. Застережні заходи:

1. Перевірте температуру гарячих компресів, грілок, води у ванні, перш ніж проводити відповідні процедури.
2. Під час використання грілок-подушок, ламп-випромінювачів стежте за часом теплової дії, температурою приладдя, відстанню до поверхні тіла пацієнта.
3. Не дозволяйте пацієнтові палити в ліжку.
4. Забороняйте палити поблизу джерела вогню.
5. Будьте обережними під час використання легкозаймистих речовин (ефір).
6. Не перевантажуйте розетки електроприладами.
7. Знайте правила пожежної безпеки, прийняті в лікарні.

Опромінення. Застережні заходи:

1. Спостерігайте за виникненням можливих ознак опромінення в пацієнтів, які отримують лікування опроміненням.
2. Виконуйте всі правила опромінення пацієнта, за необхідності використовуйте захисні екрани.

Отруєння, спричинені неправильним застосуванням лікарських засобів. Застережні заходи:

1. Приберіть від пацієнтів токсичні речовини.
2. Не зберігайте токсичні речовини в посуду, який використовують для пиття або приймання ліків.
3. Зберігайте препарати в недоступних для пацієнтів місцях.
4. Перед застосуванням лікарських препаратів уважно прочитайте етикетку і призначену пацієнтові дозу.
5. Спостерігайте за дією лікарських препаратів, особливо при застосуванні їх вперше. Виявляйте ознаки алергійних реакцій.

ТРАВМИ ХВОРИХ З ВИСОКИМ РИЗИКОМ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

У хворих визначають чинники високого ризику нещасних випадків. До таких чинників відносять:

- 1) розлад слуху і зору;
- 2) порушення ходи;
- 3) порушення рівноваги;
- 4) дезорієнтацію;
- 5) ортостатичну гіпотензію;
- 6) складність і погіршення переміщення;
- 7) уповільнену реакцію на слова медичної сестри;
- 8) вік понад 65 років;
- 9) лікарську терапію, яка включає діуретики, гіпотензивні засоби, нітрати, снодійні, транквілізатори, седативні, анальгетики.

Застережні заходи

1. За можливості розмістіть пацієнтів у палаті, де є поручні.
2. Використовуйте нічне освітлення палат, коридорів, туалетів.
3. Встановіть легкодоступну для пацієнта сигналізацію для виклику медичної сестри.
4. Швидко реагуйте на сигнал виклику.
5. Забезпечте надання своєчасної допомоги пацієнтам під час природних відправлень.
6. Переконайте пацієнта і рідних, які його доглядають, у необхідності надання

йому допомоги під час вставання і переміщення.

7. Попередьте весь персонал лікарні про наявність у пацієнта високого ризику падіння.

8. Розмістіть пацієнтів із виявленими чинниками високого ризику падіння в палатах, розташованих поблизу поста медичної сестри.

Запам'ятайте! Всі ці заходи є надійною профілактикою травматизму і нещасних випадків.

Біомеханіка тіла і переміщення пацієнта в ліжку

Подача судна тяжкохворому, перестилання постелі, перекладання пацієнта і подібні дії медичної сестри пов'язані зі значним фізичним навантаженням на хребет, опорно-руховий апарат, що може призвести до травми хребта, колінних суглобів. Для запобігання травмам пам'ятайте таке:

1. Перед тим як підняти важкі речі, потрібно зігнути коліна, зберігаючи тулуб у вертикальному положенні.

2. Розставити ноги, оскільки широка опора покращує рівновагу.

3. Одна нога повинна бути виставлена вперед. Таке положення ніг забезпечує перенесення центру тяжкості при фізичному навантаженні, що зменшує затрати сил.

4. Під час піднімання пацієнта його необхідно притиснути до себе.

5. Не робити різких рухів і поворотів.

6. Стати поряд з пацієнтом, якого необхідно підняти, спину тримати прямо, не нахилиючись уперед, роботу виконувати за рахунок м'язів стегон, а не спини.

7. Якщо необхідно повернутися при переміщенні пацієнта, то спочатку його необхідно підняти, а потім плавно повернутись, не згинаючи тулуба.

Поетапне переміщення хворого в ліжку

1. Оцініть здатність пацієнта до участі в процедурі, а саме: його рухливість, м'язову силу, адекватну реакцію на слова.

2. Підніміть ліжку на максимально можливу, зручну для роботи з пацієнтом висоту.

3. Приберіть з ліжка подушки та інші предмети, які заважають переміщенню пацієнта.

4. За необхідності зверніться за допомогою до своїх колег.

5. Поясніть пацієнту суть процедури для того, щоб заспокоїти його і залучити до взаємодопомоги.

6. Надайте ліжку горизонтального положення, зафіксуйте колеса ліжка. Таким чином забезпечується легкий доступ до пацієнта і можливість його переміщення без додаткових зусиль.

7. Після переміщення пацієнта опустіть ліжку, підніміть поручні для забезпечення безпеки пацієнта.

8. Перевірте правильність положення тіла пацієнта. Підкладіть подушку. За необхідності підніміть головний кінець ліжка.

9. Після процедури вимийте руки.

Переміщення безпорадного хворого в ліжку (бере участь одна медична сестра)

Послідовність дій

1. Надягніть гумові рукавички.

2. Поверніть пацієнта на спину, перевірте правильність положення його тіла.

3. Опустіть узголів'я постелі в горизонтальне положення.

4. Подушку покладіть біля узголів'я, щоб пацієнт не вдарився головою об спинку ліжка.
5. Станьте обличчям до ногого кінця постелі під кутом 45°.
6. Розставте ноги, відставте ногу, яка знаходиться ближче до узголів'я, трохи назад (передньо-заднє положення ніг).
7. Зігніть ноги в колінах і стегнах, щоб руки знаходились на рівні ніг пацієнта.
8. Перемістіть центр тяжкості на відставлену назад ногу і перемістіть ноги пацієнта по діагоналі до узголів'я ліжка. Процедура починається з переміщення ніг, бо вони легші від інших частин тіла і їх зручніше переміщати. Коли медична сестра стоїть обличчям до ліжка, її тіло приймає рівновагу. Перенесення центру тяжкості на відставлену ногу зменшує затрати сил при переміщенні пацієнта. Згинання колін стимулює роботу м'язів стегон, а не спини.
9. Перемістіться вздовж стегон пацієнта.
10. Зігніть ноги в стегнах і колінах, а руки помістіть на рівні тулуба пацієнта.
11. Перемістіть стегна пацієнта по діагоналі до узголів'я.
12. Перемістіться вздовж тулуба пацієнта паралельно до верхньої частини його тіла.
13. Підсуньте руку, розміщену ближче до узголів'я, під плече пацієнта, знизу обхопіть нею його плече.
14. Другу руку підсуньте під верхню частину спини.
15. Перемістіть тулуб, плече, голову і шию пацієнта в напрямку до узголів'я.
16. Перейдіть на інший бік ліжка і повторіть процедуру.
17. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Підтримування пацієнта під час піднімання (виконують дві особи)

Процедура 1

Послідовність дій

1. Надягніть гумові рукавички.
2. Правою кистю обхопіть спереду зап'ясток пацієнта (зап'ястковий, або одиничний, захват) і допоможіть пацієнту піднятись.
3. Обхопіть правою кистю один одного в ділянці правого зап'ястка, розміщуючи кисть на зовнішній поверхні (подвійний зап'ястковий захват). Це найбільш надійний і безпечний спосіб підтримування. Забезпечується безпека пацієнта і зменшуються навантаження на медичну сестру.
4. З'єднайте праві руки, як при рукостисканні — це захват рукою, він не дуже надійний, оскільки руки можуть розчепитись.
5. Здійсніть правою рукою захват пальцями зігнутих пальців пацієнта. Цей захват не дуже надійний, бо він може бути для пацієнта болючим. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх.
6. Вимийте і висушіть руки.

Підтримування хворого методом "захват через руку" (виконує одна медична сестра)

Процедура 2

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Таким чином дотримується право пацієнта на інформацію та забезпечується його участь у процедурі.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Цим забезпечується безпека

пацієнта.

3. Попросіть пацієнта, який стоїть чи сидить, схрестити руки й притиснути їх до грудей. Коли функція однієї руки ослабне, він охоплює зап'ясток більш слабкої руки сильнішою рукою. Цим забезпечується активна участь пацієнта в переміщенні.

4. Станьте позаду пацієнта чи позаду стільця, на якому він сидить.

5. Просуньте свої руки між руками й грудною кліткою пацієнта і обхопіть його руки якомога ближче до зап'ястків.

6. Підтримуйте або допомагайте переміщувати пацієнта ззаду.

7. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Підтримування пацієнта методом "захват при піднятому лікті" (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 3

Показання: підтримування і переміщення пацієнта, здатного допомогти.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови, щоб забезпечити безпеку пацієнта.

Надіньте гумові рукавички.

3. Станьте збоку від пацієнта, що сидить на стільці або на ліжку обличчям до нього. Одну ногу поставте поряд зі стільцем, іншу, трохи розвернувши стопу, попереду ніг пацієнта, фіксуючи своєю ногою його коліна.

4. Упевніться, що у вас є можливість вільно переміщувати масу свого тіла з однієї ноги на іншу, і що вона зручно стоїть.

5. Попросіть пацієнта нахилитись уперед так, щоб його плече, яке ближче до вас, твердо спиралось на ваш тулуб.

6. Нахиліться трохи вперед над спиною пацієнта і міцно обхопіть його за лікті, неначе підтримуючи їх знизу.

7. Розташуйте своє, віддалене від пацієнта, плече так, щоб його, віддалене від вас, плече спиралося на вашу руку. При цьому забезпечується надійна фіксація тулуба пацієнта під час переміщення і його безпека, відсутній тиск на голову і шию пацієнта.

8. Зніміть гумові рукавички. Прозезінфікуйте їх, вимийте і висушіть руки.

Підтримування пацієнта методом "пахвовий захват" (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 4

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Надягніть гумові рукавички.

3. Станьте збоку обличчям до пацієнта, який сидить: одну ногу поставте поряд, іншу, трохи розвернувши стопу, попереду ніг пацієнта, фіксуючи його коліна. Таким чином забезпечується безпека пацієнта, знижується ризик падіння.

4. Просуньте кисті в пахвові ямки пацієнта: спереду віддаленого від вас боку пацієнта і ззаду боку, який знаходиться ближче до вас. Просовуйте ваші пальці якнайдалі долонями догори, залишаючи великі пальці поза пахвовими ямками. Цим забезпечується достатня фіксація пацієнта.

5. Переконайтесь у тому, що у вас є можливість вільно переміщувати масу свого тіла з однієї ноги на іншу і що ви стоїте зручно.

6. Попросіть пацієнта нахилитись уперед так, щоб його плече, що ближче до

вас, твердо спиралося на ваш тулуб.

7. Зніміть гумові рукавички. Продезінфікуйте їх, вимийте і висушіть руки.

Підтримування пацієнта за пояс (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 5

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Надягніть гумові рукавички.
3. Станьте збоку від пацієнта обличчям до нього. Одну ногу поставте поряд з ногою пацієнта, а другу — попереду його ніг, фіксуючи коліна.
4. Закладіть великі пальці рук за пояс штанів пацієнта, потім захопіть його рукою.
5. Впевніться, що пояс надійно застібнутий.
6. Попросіть пацієнта допомагати підтримувати себе, поклавши свої руки на талію медичної сестри.
7. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх, вимийте і висушіть руки.

Підтримування хворого під час ходіння (виконує одна медична сестра)

Процедура 6

Показання: допомога під час ходіння після травм, операцій, інсульту та ін.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту принцип підтримування його під час ходіння.
2. Оцініть стан і можливості пацієнта: що він може зробити самостійно; у чому йому необхідна підтримка; чи потрібні йому допоміжні засоби (милиці, палиця).
3. Оцініть довколишні умови (вологість підлоги, взуття, предмети на шляху руху пацієнта).
4. Станьте поруч із пацієнтом. Застосуйте "захват" великими пальцями долоні; тримайте праву руку пацієнта у своїй правій руці і те саме робіть із лівою. Ви можете лівою рукою утримувати пацієнта під лікоть, за талію або за підпахвову ділянку.
5. Станьте якомога ближче до пацієнта і підтримуйте його коліна правою ногою, якщо пацієнт відчуває себе невпевнено. У такому положенні легше утримати пацієнта від падіння, докладаючи мінімум зусиль.
6. Таким чином періодично допомагайте пацієнту переміщуватись доти, доки він відчуває невпевненість у своїх рухах.
7. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Піднімання голови та плечей пацієнта (виконує одна медична сестра)

Процедура 7

Показання: необхідність поправити подушку, одяг або як етап зміни білизни.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.
2. Закріпіть гальма ліжка.

3. За наявності билець опустіть їх з одного боку ліжка, щоб забезпечити доступ до пацієнта.
4. Станьте збоку від ліжка обличчям до узголів'я, розставте ноги на ширину 30 см. Зігніть ноги в колінах. Не нахиляйтесь уперед, щоб забезпечити правильне положення вашого тіла.
5. Попросіть пацієнта обхопити вас за плече, пропустивши руку під вашу руку, або взятись за бильця ліжка.
6. Пропустіть свою руку, яка ближче до пацієнта, під його рукою за його плечем, а другу руку підкладіть під плечі й шию пацієнта.
7. Підніміть голову і плечі пацієнта, перемістивши масу свого тіла назад. Не можна повертати тіло пацієнта, коли піднімаєте його!
8. Попросіть пацієнта допомагати вільною рукою. Поправте подушку рукою, якою підтримували пацієнта за плечі й шию.
9. Опустіть плечі й голову пацієнта на подушку. Упевніться, що він лежить зручно
10. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Піднімання хворого в ліжку методом "піднімання плечем — австралійське піднімання" (виконують дві особи, пацієнт може допомагати)

Процедура 8

Показання: піднімання пацієнта в ліжку; переміщення з ліжка на стілець і навпаки.

Оснащення: ліжко зі змінною висотою.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови.
3. Надягніть гумові рукавички. За можливості опустіть ліжко на висоту, що дорівнює відстані від підлоги до середини вашого стегна, закріпіть гальмо ліжка.
4. Допоможіть пацієнту сісти: ви підтримуєте пацієнта, помічник — підкладає подушку в узголів'я.
5. Станьте з помічником з обох боків ліжка обличчям один до одного; близько до ліжка; на одному рівні зі спиною пацієнта; ноги нарізно; нога, ближча до узголів'я, розвернута в напрямку руху; зігніть ноги в колінах; тримайте спину прямо.
6. Підведіть плече руки, ближчої до пацієнта, у пахвову ямку і до тулуба пацієнта. Кисть цієї руки підведіть під стегна пацієнта. Пацієнт кладе руки на спину медичної сестри. Якщо неможливо підвести плече медичної сестри до пахвової ямки пацієнта або він не може покласти руку медичній сестрі на спину, розмістіть свою руку між тулубом і плечем пацієнта. Кисть другої руки підведіть під стегна пацієнта.
7. Рукою, розташованою ближче до узголів'я, обіпріться на ліжко позаду пацієнта (лікоть зігнутий). Іншою рукою, розташованою під стегнами пацієнта, ближче до сідниць, медичні сестри беруть одна одну за зап'ястки.
8. Попередьте колегу і пацієнта, що на рахунок "3" обидві медичні сестри підведуть пацієнта.
9. Підведіть пацієнта, випрямляючи ногу, ближчу до ногого кінця ліжка, і перенесіть масу свого тіла на ногу, ближчу до узголів'я, лікоть розігніть.
10. Повністю підніміть пацієнта над ліжком, перемістіть його на невелику

відстань і опустіть на ліжку, зігнувши ногу і руку, що забезпечує опору. Цим виключається тертя як чинник розвитку пролежнів.

11. Повторіть дії, описані в п. 9 — 10, переміщуючи пацієнта на потрібну відстань.

12. Забезпечте пацієнту необхідне положення в ліжку.

13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта до узголів'я на широкому ліжку (виконують дві особи)

Процедура 9

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту суть процедури, отримайте його згоду.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови.

3. Надягніть гумові рукавички. Допоможіть пацієнту підсунутись до краю ліжка, переміщуючи спочатку ноги, потім сідниці, потім голову.

4. Допоможіть пацієнту сісти.

5. Опустіться на коліна поряд із пацієнтом на звільненій частині ліжка, розміщуючи свої гомілки вздовж тіла і стегон пацієнта. Помічник стоїть на підлозі в позі, як для австралійського піднімання.

6. Підніміть пацієнта над ліжком, використовуючи піднімання плечем, перемістіть його на невелику відстань.

7. Повторіть дії, описані в п. 5 — 6, поступово переміщуючи пацієнта на потрібну відстань, трохи піднімаючи його над ліжком.

8. Розмістіть пацієнта комфортно в потрібному положенні.

9. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

8

Переміщення пацієнта до узголів'я за допомогою підкладної пелюшки на ліжку зі змінною висотою (виконують дві особи)

Процедура 10

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови.

3. Надягніть гумові рукавички. Станьте з одного боку ліжка, а помічник — з другого.

4. За наявності бічних білець опустіть їх.

5. Допоможіть пацієнту підняти голову і плечі, заберіть з-під голови подушку, покладіть її до узголів'я.

6. Упевніться, що пацієнт лежить посередині ліжка.

7. Підкладну пелюшку, що лежить під пацієнтом, згорніть з обох боків у напрямку до тіла хворого. Покладіть з обох боків на ліжку маленькі подушки, щоб виключити травму коліна медичних сестер.

8. Станьте якомога ближче до ліжка. Поставте на подушку те коліно, яке ближче до узголів'я.

9. Обхопіть згорнуту пелюшку руками долонями догори.

10. Поясніть пацієнту, щоб він зігнув ноги в колінах і на рахунок "3" відштовхнувся ступнями від ліжка.

11. На рахунок "3" підніміть одночасно з помічником пацієнта над ліжком на підкладній пелюшці й перемістіть його в напрямку до узголів'я. Під час піднімання

перемістять масу свого тіла на коліно, що стоїть на ліжку.

12. Обережно підніміть голову і плечі пацієнта і покладіть подушку під голову.

13. Розправте підкладну пелюшку і заправте її з обох боків.

14. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта до узголів'я ліжка (виконують дві особи, пацієнт може допомагати)

Процедура 11

Послідовність дій

1. Поясніть хворому хід процедури, отримайте його згоду.

2. Закріпіть гальмо ліжка, за наявності бічних билець опустіть їх.

3. Упевніться в тому, що хворий лежить горизонтально. Попросіть його підняти голову і плечі або допоможіть йому це зробити. Приберіть подушку і покладіть її до узголів'я ліжка.

4. Станьте обличчям до узголів'я ліжка з одного боку. Медична сестра та помічник підкладають одну руку під плечі пацієнта, другу — під стегна; медична сестра стає біля верхньої частини тулуба пацієнта, руку, ближчу до узголів'я, підкладає під шию пацієнта та його протилежне плече, другою рукою обхоплює ближчі до неї руку і плече пацієнта; помічник стає біля нижньої частини тулуба пацієнта і підводить руки під його поперек і стегна.

5. Розставте ноги на ширині 30 см, відставивши ногу, ближчу до ногового кінця ліжка, трохи назад.

6. Попросіть хворого зігнути ноги в колінах, не відриваючи ступні від ліжка.

7. Попросіть хворого притиснути підборіддя до грудей.

8. Попросіть хворого допомогти переміщенню, відштовхуючись ступнями від ліжка.

9. Зігніть ноги в колінах так, щоб передпліччя опинилось на рівні ліжка.

10. Попросіть пацієнта на рахунок "3" відштовхнутися від ліжка і, видихнувши, трохи підняти тулуб і переміститися до узголів'я.

11. На рахунок "3" розгойдайтеся, перенесіть масу тіла на ногу, відставлену назад. Водночас хворий відштовхується п'ятами й трохи піднімає тулуб.

12. Підніміть голову і плечі пацієнта і покладіть подушку. Упевніться в тому, що пацієнт лежить зручно, у потрібному положенні.

13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта до узголів'я ліжка (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 12

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.

2. За наявності бічних билець опустіть їх. Закріпіть гальмо ліжка.

3. Переконайтеся, що пацієнт лежить горизонтально. Попросіть його підняти голову, а якщо він не може цього зробити, обережно підніміть його голову, заберіть подушку і покладіть її до узголів'я ліжка.

4. Розведіть ноги на ширину 30 см. Розверніть носок ноги, ближчої до узголів'я.

5. Попросіть пацієнта зігнути коліна і притиснути ступні до матраца, а також притиснути до ліжка руки долонями донизу.

6. Підкладіть одну руку під плече пацієнта, а другу — під його сідницю. Не

нахиляйтеся вперед. Тримайте спину рівно! Зігніть ноги в колінах.

7. Попросіть пацієнта на рахунок "3" видихнути повітря і відштовхнутися від ліжка ступнями й до-лонями. Одночасно допомагайте пацієнту переміститися. Запропонуйте пацієнту завести руки за голову і взятись за узголів'я ліжка, на рахунок "3" видихнути й за вашою допомогою підтягнутися до узголів'я.

8. Повторюйте ці дії доти, доки пацієнт не набуде відповідного положення. Переміщуйте пацієнта поступово, на невелику відстань, щоб не ушкодити собі спину.

9. Підніміть голову і плечі пацієнта і підкладіть подушку. Переконайтесь, що він лежить зручно.

10. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта до узголів'я, що опускається за допомогою простирадла (виконує одна медична сестра)

Процедура 13

Показання: безпорадність пацієнта; відсутність помічника.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду (якщо пацієнт у стані свідомості).

2. Оцініть обстановку в палаті. Відсуньте ліжко від стіни. Закріпіть гальмо ліжка. Надягніть гумові рукавички.

3. Витягніть краї простирадла з-під матраца з усіх боків.

4. Приберіть подушку з-під голови й покладіть її поряд. Опустіть узголів'я ліжка. Упевніться, що пацієнт лежить горизонтально.

5. Станьте біля узголів'я ліжка, ноги розведіть на ширину 30 см, поставте одну 10

ногу трохи попереду іншої. Не нахиляйтеся над узголів'ям!

6. Скрутіть простирадло біля голови й плечей пацієнта. Попросіть його зігнути коліна і притиснути ступні до матраца (якщо він може це зробити).

7. Візьміть за скручені краї простирадло з обох боків від голови пацієнта двома руками, долонями догори.

8. Зігніть свої ноги в колінах так, щоб спина залишалась рівною.

9. Попередьте пацієнта, щоб він на рахунок "3" видихнув, відхиліть свій корпус назад і підтягніть пацієнта до узголів'я ліжка.

10. Покладіть подушку під голову пацієнта, розправте простирадло. Упевніться, що пацієнт лежить зручно.

11. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення безпомічного хворого до узголів'я ліжка (виконує одна медична сестра)

Процедура 15

Противоказання: травма хребта; операція на хребті; епідуральна анестезія

Послідовність дій

1. Поясніть хворому хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.

2. Закріпіть гальмо ліжка. За наявності бічних билець опустіть їх.

3. Упевніться, що пацієнт лежить горизонтально. Попросіть його підняти голову і плечі. Якщо він сам не може, обережно підніміть його голову і заберіть подушку, покладіть її біля узголів'я ліжка.

4. Почніть процедуру з переміщення ніг хворого: станьте обличчям до хворого;

розташуйте ножний кінець ліжка під кутом 45°; розведіть ноги на ширину 30 см; ногу, ближчу до узголів'я, відставте трохи назад; зігніть ноги в колінах так, щоб руки ваші були на рівні ніг хворого; перемістіть центр тяжкості на ногу, відставлену назад; перемістіть ноги пацієнта по діагоналі до узголів'я ліжка.

5. Перемістіться паралельно до стегна пацієнта, зігніть ноги в колінах так, щоб руки були на рівні тулуба хворого.

6. Перемістіть таз пацієнта по діагоналі до узголів'я ліжка.

7. Перемістіться паралельно до верхньої частини тулуба пацієнта, зігніть ноги в колінах так, щоб руки були на рівні тулуба пацієнта.

8. Підведіть під шию пацієнта руку, ближчу до узголів'я, знизу обхопіть і підтримуйте його плече.

9. Підведіть другу руку під верхню частину спини пацієнта.

10. Перемістіть голову і верхню частину тулуба пацієнта по діагоналі до узголів'я ліжка.

11. Переходьте з одного боку ліжка на другий, повторюйте процедуру, доки тіло пацієнта не займе в ліжку бажаного положення.

12. Перемістіть пацієнта на середину ліжка, почергово переміщуючи три частини його тіла.

13. Підніміть голову і плечі пацієнта та підкладіть подушку. Упевніться, що пацієнт лежить зручно.

14. Підніміть бічні бильця.

15. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта на край ліжка (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 16

Показання: зміна білизни; як попередній етап для інших переміщень.

Протипоказання: травма хребта; операція на хребті; епідуральна анестезія.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальмо ліжка, надягніть гумові рукавички.

3. Упевніться, що пацієнт лежить горизонтально.

4. За наявності бильця ліжка опустіть його з того боку, де стоїте (див. Процедуру 6), заберіть подушку і покладіть до узголів'я.

5. Станьте обличчям до узголів'я. Розведіть ноги на ширину 30 см і поставте одну ногу трохи попереду. Зігніть коліна. Не нахилийтеся вперед.

6. Попросіть пацієнта схрестити руки на грудях, обхопити себе за лікті.

7. Підкладіть одну руку під шию і плечі пацієнта, а другу — під верхню частину його спини.

8. На рахунок "3" відхиліть корпус назад і підтягніть до себе верхню частину спини пацієнта.

9. Змініть положення рук: одну руку підкладіть під талію, другу — під стегна пацієнта.

10. На рахунок "3" відхиліть корпус назад і підтягніть до себе нижню частину тулуба пацієнта.

11. Підкладіть руки під гомілки й стопи пацієнта і на рахунок "3" підтягніть гомілки та стопи до себе.

12. Допоможіть пацієнту підняти голову і підкладіть під неї подушку. Підніміть

бічні бильця.

13. Виконайте процедуру, заради якої пацієнт був переміщений на край ліжка.

14. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта з положення лежачи на боці в положення сидячи з опущеними ногами (виконує одна медична сестра)

Процедура 17

Показання: зміна положення за наявності ризику розвитку пролежнів.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Надягніть гумові рукавички.
3. За наявності бічних бильць опустіть їх з того боку, де ви стоїте.
4. Станьте навпроти пацієнта: ліву руку підведіть під його плечі, праву — під коліна, обхопивши їх збоку. Не нахилийтеся. Зігніть ноги в колінах.
5. Піднімаючи хворого, опустіть його ноги вниз і одночасно поверніть на ліжку в горизонтальному положенні під кутом 90°.
6. Посадіть пацієнта, продовжуючи стояти до нього обличчям і притримуючи його лівою рукою за плече, а правою — за корпус.
7. Упевніться, що пацієнт сидить надійно. Підкладіть підпору для спини.
8. Взуйте пацієнту капці, якщо його ноги торкаються підлоги, або поставте під ноги стільчик.
9. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення хворого з положення сидячи на ліжку з опущеними ногами на стілець (на функціональне крісло-каталку, яка має знімну підставку для ніг; виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 18

Показання: зміна положення; транспортування.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Поставте стілець (крісло-каталку) поряд із ліжком. За можливості опустіть ліжко до рівня стільця. У крісла-каталки відсуньте підставку для ніг, закріпіть гальма.
3. Використайте один із способів підтримки пацієнта (див. Процедури 1 — 5).
4. Тримайте свою голову з того боку голови пацієнта, де стоїть крісло-каталка (стілець).
5. Попередьте пацієнта, що на рахунок "3" ви допоможете йому встати. На кожний рахунок ви злегка розгойдуйтеся вперед-назад, створюючи інерцію, поставивши на рахунок "3" пацієнта на ноги, поверніться одночасно з ним так, щоб він став спиною до крісла-каталки (стільця).
6. Попросіть пацієнта повідомити, коли він відчує край крісла-каталки (стільця) задньою поверхнею стегна.
7. Опустіть пацієнта в крісло-каталку (на стілець). Для цього зігніть свої коліна і притримуйте ними коліна пацієнта; тримайте спину прямо; пацієнт може допомогти, якщо покладе руки на ручки крісла-каталки (на край стільця), щоб опуститись на нього.
8. Посадіть пацієнта в крісло-каталку (на стілець), використовуючи Процедуру

17.

9. Зніміть гальма крісла-каталки й транспортуйте пацієнта.

10. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта з положення сидячи на ліжку з опущеними ногами на крісло-каталку, яка має нерухому (незнімну) підставку для ніг (виконують дві особи, пацієнт може допомагати)

Процедура 19

Показання: необхідність транспортування.

Послідовність дій

1. Поясніть хворому хід процедури, отримайте його згоду, надягніть гумові рукавички.

2. Оцініть стан пацієнта та довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Поставте крісло-каталку поряд із ножним кінцем ліжка. За можливості опустіть ліжко до рівня крісла-каталки.

3. Помічник стає позаду крісла-каталки й нахилиє його вперед так, щоб підставка для ніг торкалася підлоги.

4. Станьте навпроти пацієнта, який сидить на ліжку з опущеними ногами: свої ноги розведіть на ширину 30 см, зігніть у колінах, одну ногу виставте вперед.

5. Попросіть пацієнта обхопити вас за талію, притримуйте його за плечі в середній третині; підтягніть пацієнта до краю ліжка так, щоб його ноги, торкалися підлоги.

6. Поставте ногу, яка далі від крісла-каталки, між колінами пацієнта коліном до нього, а другу ногу — у напрямку руху.

7. Станьте ближче до пацієнта в позі "обійми". Притисніть пацієнта до себе не смикаючи і не повертаючи. Тримайте свою голову з того боку голови пацієнта, де стоїть крісло-каталка.

8. Попередьте пацієнта, що на рахунок "3" ви йому допоможете встати. На кожний рахунок розгойдуйтеся вперед-назад, створюючи інерцію. Поставте на рахунок "3" пацієнта на ноги, потім поверніться одночасно з ним так, щоб він став спиною до крісла-каталки.

9. Попросіть пацієнта повідомити, коли він відчує, край каталки задньою поверхнею ноги.

10. Опустіть пацієнта в крісло-каталку (на стілець). Для цього: зігніть свої коліна і притримуйте ними коліна пацієнта; тримайте спину прямо. Пацієнт може допомогти, якщо покладе руки на підлокітники крісла-каталки, щоб опуститись у нього.

11. Відпустіть пацієнта, впевнившись, що він надійно сидить у кріслі-каталці.

12. Зніміть гальма і транспортуйте пацієнта.

13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Розміщення хворого в кріслі-каталці (виконують дві особи)

Процедура 20

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.

2. Перевірте, чи закріплені гальма крісла-каталки.

3. Встаньте позаду крісла-каталки обличчям до спини хворого.

4. Забезпечте собі надійну опору: одну ногу поставте так, щоб вона впиралась у

більше крісла, другу ногу відставте трохи назад на відстань 30 см від першої ноги. Зігніть коліна.

5. Помічник присідає на одне коліно збоку від хворого, піднявши його ноги до рівня стегон і кладе їх на своє коліно.

6. Підтримуйте голову пацієнта своєю грудною кліткою або плечем. Здійснюйте захват через руку (див. Процедуру 2). Помічник тримає спину прямо, напружуючи м'язи живота і сідниць.

7. На рахунок "3" при одночасній участі вас, помічника і пацієнта, останнього підсувають до більця крісла.

8. На рахунок "3" трохи підніміть стегна пацієнта і пересувайте їх у напрямку до більця крісла; помічник підтягує хворого до більця крісла методом ковзання.

9. Упевніться, що пацієнт відчуває себе комфортно, зніміть крісло-каталку з гальма.

10. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта з ліжка на стілець (виконують дві особи методом піднімання плечем; пацієнт може сидіти, але не може пересуватися самостійно за допомогою ніг)

Процедура 21

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.

2. Поставте стілець поряд із ліжком. Оцініть довколишні умови.

3. Допоможіть пацієнту сісти в положення, коли ноги вільно звисають, якомога ближче до краю ліжка (див. Процедури 16, 17).

4. Станьте з обох боків від пацієнта, обличчям до нього. Підведіть свої руки під його стегна, візьміть одна одну за руки зап'ястковим захватом, щоб підтримати пацієнта за стегна якомога ближче до сідниць.

5. Підставте удвох свої плечі під пацієнта, а пацієнт кладе свої руки вам на спину.

6. Вільну руку використовуйте як опору, спираючись нею на ліжко позаду сідниць пацієнта. Ноги поставте на відстані 30 см одна від одної, коліна зігніть.

7. Подайте команду і на рахунок "3" удвох випрямляйте коліна і лікті, доки не станете прямо. Підтримуйте спину пацієнта вільною рукою, доки його не перенесете на стілець.

8. Розташуйте руки, що підтримують пацієнта, на підлокітнику або сидінні стільця і опустіть пацієнта на стілець, згинаючи коліна і лікті. Узгодьте свої рухи й одночасно опустіть пацієнта на стілець.

9. Упевніться, що стілець не нахилиється назад.

10. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення хворого з ліжка на стілець без підлокітників чи спинки (виконують дві особи методом "захват через руку"; пацієнт може сидіти, але не може самостійно пересуватися за допомогою ніг)

Процедура 22

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.

2. За можливості встановіть висоту ліжка на висоту стільця.

3. Допоможіть пацієнту сісти на ліжку.
4. Станьте позаду пацієнта: одне коліно поставте на ліжку і зробіть захват через руку (див. Процедуру 2).
5. Пересуньте пацієнта до краю ліжка, залишаючи його ноги посередині ліжка. Продовжуйте підтримувати пацієнта, але тепер станьте на підлогу обома ногами позаду нього; пацієнт сидить під кутом до краю ліжка.
6. Помічник зручно ставить стілець біля ліжка на такій відстані, щоб пацієнт не впирався ліктем у ліжку, коли буде сидіти на стільці.
7. Помічник стає збоку біля ліжка перед стільцем обличчям до пацієнта. Ноги зігнуті в колінах (навприсядки), нога, дальша від ліжка, виставлена вперед.
8. Помічник підводить руки під коліна і гомілку пацієнта і за вашою командою на рахунок "3" волоком переміщує ноги до краю ліжка, а ви, перебуваючи за спиною пацієнта, піднімаєте його тулуб з краю ліжка, трохи присідаєте і опускаєте хворого на стілець.
9. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Піднімання пацієнта зі стільця за допомогою розгойдування і переміщення його на інший стілець, крісло чи ліжку (виконує одна медична сестра)

Процедура 23

Показання: переміщення пацієнта в разі, якщо він може брати участь у переміщенні й контролювати положення своєї голови та рук; необхідність перемістити пацієнта під кутом 90° зі стільця на крісло-каталку або будь-яке інше сидіння.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички. 15
2. Поставте обидва сидіння поруч (один навпроти іншого).
3. Станьте обличчям до пацієнта, ноги розведіть на ширину плечей; однією стопою притримуйте стопи пацієнта, іншою — ніжку стільця.
4. Попросіть пацієнта нахилитися вперед так, щоб його плече впиралося у вашу грудну клітку, а голова була між плечем і боковою поверхнею грудної клітки.
5. Пересуньте пацієнта на край стільця, розхитуючи його з боку в бік і переставляючи ноги вперед. Коліна пацієнта зігнуті під кутом 90°. Коліна і стопи зведені.
6. Поставте одну ногу поруч із пацієнтом, а другу перед ним, зафіксуйте його коліна.
7. Почніть розгойдування з плавних ритмічних рухів, переміщуючи масу свого тіла вперед-назад, утримуючи пацієнта близько біля себе.
8. Попередьте пацієнта, що на рахунок "3" ви допоможете йому встати, при цьому збільшуючи амплітуду розгойдування.
9. Підніміть пацієнта і перемістіть його під кутом 90° з цього положення на інше крісло чи стілець.
10. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта з положення сидячи на стільці в положення лежачи у ліжку (виконує одна медична сестра)

Процедура 24

Показання: переміщення пацієнта в тому випадку, коли пацієнт може допомогти.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури, отримайте його згоду. Надягніть гумові рукавички.
2. Оцініть стан пацієнта та довколишні умови, закріпіть гальмо ліжка.
3. Підтримайте пацієнта одним із способів (див. Процедури 1 — 4).
4. Попередьте пацієнта, що на рахунок "3" ви допоможете йому встати (див. Процедуру 23). На кожний рахунок, злегка розгойдуючись вперед-назад, створіть інерцію. На рахунок "3" поставте пацієнта на ноги, повертайтеся одночасно з ним нога до ноги, поки пацієнт не відчує край ліжка задньою частиною стегна.
5. Посадіть пацієнта на ліжку. Станьте обличчям до пацієнта, збоку від нього, ближче до голови. Розведіть ноги на ширину 30 см. Ногу, ближчу до голови, розверніть назовні. Зігніть ноги в колінах, тримайте спину прямо.
6. Підведіть одну руку під коліна, захоплюючи їх зверху, другою рукою захопіть плечі пацієнта.
7. Підніміть ноги пацієнта на ліжку, при цьому повертайте його тулуб на ліжку навколо осі на 90° і опустіть його голову на подушку.
8. Переконайтесь, що пацієнт лежить зручно, вкрийте його ковдрою.
9. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення хворого з ліжка, в якому регулюється висота, на каталку і навпаки (виконують четверо осіб)

Процедура 25

Додаткова інформація

Починаючи переміщення пацієнта на каталку (ліжку), необхідно знати обмеження (крапельниця, катетери, дренажі та ін.).

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури й отримайте його згоду.
2. Надягніть гумові рукавички. Медична сестра і помічник стоять з одного боку ліжка, два інші помічники — з другого боку. Закріпіть гальмо ліжка, опустіть узголів'я ліжка.
3. Поставте каталку з того боку ліжка, куди будете переміщувати хворого. Залиште достатню відстань між ліжком і каталкою, щоб можна було стати між ними.
4. Присуньте пацієнта на край ліжка, виконуючи Процедури 15, 16.
5. Розправте простирadlo, яке лежить під пацієнтом, край не заправляйте під матрац. За необхідності накрийте пацієнта іншим простирadлом і підгорніть кінці під пацієнта. Станьте впритул до ліжка з того боку, де лежить хворий.
6. Медична сестра і помічник стоять з протилежного боку, де лежить хворий, і підтримують пацієнта руками, щоб він не впав; два інші помічники підкочують каталку поряд до краю ліжка, вона повинна знаходитись на одному рівні з ліжком. Простирadlo під пацієнтом повинно лежати на матраці так, щоб краї його не звисали між каталкою і ліжком.
7. Закріпіть гальма на каталці.
8. Скрутіть простирadlo в рулон з обох боків у напрямку до хворого і притримуйте його догори.
9. Станьте разом з помічником на вільну половину ліжка навколiшки (попередньо на цю частину ліжка потрібно покласти м'які подушечки, накріті пелюшкою).
10. На рахунок "3" (команду подає медична сестра) усі разом піднімають на

простирадлі пацієнта і пересувають його разом із простирадлом на каталку. Упевніться, що пацієнт лежить посередині каталки, край простирадла під пацієнтом заправте під матрац.

11. Транспортуйте пацієнта до місця призначення.

12. Поставте каталку впритул до ліжка. Закріпіть гальмо каталки й ліжка, звільніть краї простирадла на каталці.

13. Станьте разом з помічником з вільного боку на ліжко колінами.

14. З обох боків загорніть краї простирадла в напрямку до хворого. На рахунок "3" (команду подає медична сестра) всі підіймають простирадло, тримаючи його за краї долонями догори, і пересувають хворого на край ліжка.

15. Медична сестра і помічник стають на підлогу і підтримують руками пацієнта, інші помічники відвозять убік каталку, а потім стають біля краю ліжка і всі разом пересувають на простирадло хворого до середини ліжка, заправляють простирадло під матрац і розправляють його.

16. За необхідності підведіть голову і плечі пацієнта і підкладіть подушку (див. Процедуру 6).

17. Перевірте стан дренажів, крапельниці, післяопераційної рани тощо).

18. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення пацієнта зі звичайного ліжка на каталку і навпаки (виконують три особи)

Процедура 26

Додаткова інформація

Починаючи переміщення на каталку (ліжко), необхідно знати стан пацієнта, особливість оперативного втручання, наявність дренажних трубок, крапельниці, катетерів та ін. Під час переміщення і транспортування необхідно притримувати крапельницю, дренажні трубки, катетери та інші пристосування.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід процедури (якщо це можливо). Надягніть гумові рукавички.

2. Розташуйте каталку під кутом 60° до ногового кінця ліжка, застеліть її простирадлом або ковдрою з підковдрою.

3. Закріпіть гальма ліжка.

4. Станьте обличчям до пацієнта вздовж ліжка: найсильніша фізично особа стає в центрі.

5. Виставте одну ногу вперед, зігніть у коліні. Другу ногу відставте назад.

6. Підкладіть руки до ліктів під пацієнта: особа, що стоїть у головах пацієнта, піднімає голову пацієнта і підтримує його плечі та верхній відділ спини; особа, що стоїть у центрі, підтримує нижній відділ спини й сідниці; особа, що стоїть біля ногового кінця ліжка, підтримує стегна і гомілки.

7. Почніть піднімання пацієнта: за командою медичної сестри на рахунок "3" кожна особа переносить масу свого тіла з ноги, виставленої вперед, на ногу, відставлену назад, плавно підтягує пацієнта на край ліжка; зробити паузу; на рахунок "3" перекотіть пацієнта на себе, притисніть його до себе і підійміть, розігнувши ноги в колінах та випрямивши спину. Не тримайте пацієнта на витягнутих руках.

8. Рухайтесь назад, щоб розвернутися обличчям до каталки: особа, що тримає ноги пацієнта, робить ширші кроки, щоб перейти до ногового кінця каталки; особа, яка тримає голову, плечі та спину пацієнта, робить неширокі кроки, розвертаючись

обличчям до каталки.

9. Рухайтесь вперед (до каталки):

- особа, що тримає голову, плечі та спину пацієнта, робить ширші кроки;
- особа, що тримає ноги пацієнта, робить неширокі кроки.

10. На рахунок "3" зігніть коліна і обережно опустіть пацієнта на каталку.

11. Прикрийте пацієнта простирадлом або ковдрою, транспортуйте.

12. Використовуючи подібні прийоми, перемістіть пацієнта із каталки на ліжку.

13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Перевертання пацієнта на бік за допомогою підкладної пелюшки і розміщення в цьому положенні (виконують дві особи)

Процедура 27

Показання: зміна білизни; розміщення в положенні лежачи на боці.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта. Надягніть гумові рукавички.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка.

3. Помічник стає з протилежного боку ліжка.

4. За наявності бічних билець опустіть їх.

5. Підніміть голову і плечі пацієнта (див. Процедуру 6) і заберіть подушку, покладіть її до узголів'я ліжка.

6. Покладіть пацієнта на спину і пересуньте горизонтально на край ліжка (див. Процедури 15, 16).

7. Попросіть пацієнта скласти руки на грудях і покласти одну ногу на другу. Якщо будете повертати хворого на правий бік, він повинен покласти ліву ногу на праву і навпаки. Якщо необхідно, допоможіть йому зробити це.

8. Станьте з того боку ліжка, куди будете перевертати пацієнта. Поряд з пацієнтом покладіть маленьку подушку або м'яку складену в кілька шарів пелюшку. Станьте якомога ближче до ліжка, підніміть одну ногу і поставте коліно на подушечку, друга нога — як опора.

9. Покладіть одну руку на те плече пацієнта, яке далі від медичної сестри, а другу — на відповідне стегно.

10. Помічник витягує край підкладної пелюшки з-під матраца і згортає її впритул до тіла пацієнта. Візьміться за кінець пелюшки долонями догори і, міцно впершись ногами, на рахунок "3" переверніть пацієнта на бік, переносючи масу свого тіла на ногу, що стоїть на підлозі.

11. Допоможіть пацієнту підняти голову і покласти її на подушку.

12. Розмістіть плече пацієнта так, щоб він не лежав на своїй руці.

13. Підкладіть під спину пацієнта згорнуту ковдру, щоб він не повертався в попереднє положення.

14. Покладіть подушку під руку, що лежить зверху.

15. Ному пацієнта, що лежить зверху, зігніть у коліні й підкладіть під неї подушку.

16. Розправте підкладену пелюшку.

17. Підніміть бічні билеця. Переконайтеся, що пацієнту комфортно.

18. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Перевертання пацієнта методом вільного перекочування і розміщення в положенні лежачи на боці (виконують дві особи)

Процедура 28

Показання: зміна білизни тяжкохворому; розміщення в положенні лежачи на боці.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта. Надягніть гумові рукавички.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка.
3. Помічник стає з медичною сестрою поряд з одного боку ліжка.
4. Заберіть подушку з-під голови й покладіть її до бильця. Покладіть свої руки на голову і плечі пацієнта. Помічник кладе свої руки на стегна і гомілки пацієнта.
5. Поставте одну ногу трохи попереду другої, на рахунок "3" відхиліться назад, перемістіть масу свого тіла на ногу, відставлену назад, і посуньте пацієнта до краю ліжка.
6. Опустіть ліжко так, щоб одне коліно можна було поставити на ліжко (на м'яку прокладку), а друга нога стояла на підлозі.
7. Разом із помічником перейдіть на інший бік ліжка. Покласти подушку між ногами пацієнта, щоб виключити тертя колін і кісточок. Руки пацієнта скласти на його грудях.
8. Медична сестра і помічник ставлять одне коліно на край ліжка; медична сестра кладе руки на плече і таз пацієнта, помічник — на стегна і гомілки пацієнта.
9. На рахунок "3" поверніть пацієнта обличчям до себе, утримуючи його голову, спину і ноги на одній лінії.
10. Переконайтеся, що подушка знаходиться між ногами пацієнта. Це знижує ризик утворення пролежнів.
11. Підкладіть подушку під спину, щоб забезпечити стійке положення пацієнта. Підкладіть подушку під верхню руку, під голову. Вкрийте хворого.
12. Переконайтеся, що пацієнт почуває себе комфортно.
13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Перевертання пацієнта на бік і розміщення його в цьому положенні (виконує одна медична сестра)

Процедура 29

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта. Надягніть гумові рукавички.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка.
3. Підготуйте додаткову подушку, валики, опору для ніг, маленьку подушечку під коліно.
4. За наявності бічних билець опустіть їх.
5. Опустіть узголів'я ліжка: пацієнт повинен лежати горизонтально.
6. Пересуньте пацієнта ближче до краю ліжка, протилежному бокові, на який перевертатимете пацієнта (див. Процедуру 16).
7. Поясніть пацієнту, що він може допомогти, схрестивши руки на грудях. Якщо будете повертати пацієнта на правий бік, він кладе ліву ногу на праву, якщо на лівий — навпаки. Якщо хворий сам не в змозі цього зробити, допоможіть йому або зігніть ліву ногу пацієнта: одна рука охоплює нижню третину гомілки, друга —

у підколінній ямці, ліва стопа пацієнта повинна опинитися в підколінній ямці правої ноги.

8. Станьте з того боку, куди будете перевертати пацієнта. Покладіть підкладку під ваше коліно поряд із хворим. Станьте якомога ближче до ліжка, зігніть одну ногу і поставте коліно на підкладку, друга нога — як опора.

9. Покладіть одну руку на плече пацієнта, яке далі від вас, а другу — на відповідне стегно. Тобто, якщо пацієнта перевертаєте на правий бік у напрямку до себе, то покладіть свою ліву руку на його ліве плече, а праву — на його ліве стегно.

10. Переверніть пацієнта на бік, переносючи масу свого тіла на ногу, що стоїть на підлозі.

11. Підкладіть подушку під голову і шию пацієнта.

12. Перемістіть вперед нижнє плече пацієнта, щоб він не лежав на своїй руці.

13. Надайте обом рукам пацієнта трохи зігнутого положення. Руку, що зверху, положіть на подушку на рівні плеча.

14. Покладіть пацієнту під спину складену вдвоє подушку.

15. Під напівзігнуту верхню ногу пацієнта, що лежить трохи попереду нижньої, покладіть подушку (від пахвинної ділянки до стопи).

16. Помістіть мішечок з піском біля підошви нижньої ноги. Розправте підкладену пелюшку. Все це зменшує тиск на кісткові виступи, а також забезпечує профілактику пролежнів.

17. Упевніться, що пацієнт лежить зручно. Підніміть бічне бильце.

18. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Перевертання пацієнта на живіт (за призначенням лікаря) і розміщення його в такому положенні (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

20

Процедура 30

Показання: вимушене положення; зміна положення тіла для профілактики пролежнів.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Надягніть гумові рукавички.

3. Підготуйте згорнуту ковдру або рушник, невелику подушку, валики.

4. За наявності бічних бильць опустіть їх.

5. Опустіть узголів'я ліжка і приберіть подушку з-під голови.

6. Пересуньте пацієнта на край ліжка (див. Процедуру 16).

7. Розігніть руку пацієнта в ліктьовому суглобі, притисніть її до тулуба по всій довжині, підкладіть кисть під стегно.

8. Підніміть бічне бильце ліжка. Перейдіть на інший бік ліжка. Опустіть бічне бильце з цього боку ліжка.

9. Станьте колінами на ліжку. Покладіть згорнуту ковдру або невелику подушку під верхню частину живота пацієнта. Покладіть одну руку на дальше від себе плече пацієнта, а другу на дальше від себе стегно пацієнта.

10. Переверніть пацієнта на живіт на свій бік. Голову пацієнта поверніть на бік.

11. Підкладіть подушку під гомілки, щоб пальці торкалися ліжка, чим виключається тиск на пальці.

12. Зігніть руку, до якої повернута голова пацієнта, у ліктьовому суглобі під кутом 90°.

13. Покладіть подушку (або поролон у чохлі) під лікті, передпліччя, кисті для

профілактики пролежнів.

14. Розправте простирadlo і підкладену пелюшку.

15. Упевніться, що пацієнт лежить зручно. Підніміть бічні бильця.

16. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Розміщення пацієнта в положенні Фаулера (проміжне положення пацієнта між напівлежачим і напівсидячим положеннями)

Процедура 31

Можна виконувати як на звичайному, так і на функціональному ліжку.

Показання: вимушене положення, у тому числі при геміплегії; ризик розвитку пролежнів; необхідність фізіологічних відправлень у ліжку.

Послідовність дій

1. Поясніть пацієнту хід наступної процедури, отримайте згоду пацієнта.

2. Надягніть гумові рукавички. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови.

Закріпіть гальма ліжка.

3. Підготуйте подушки, валики із ковдр, опору для ніг.

4. За необхідності опустіть бічні бильця.

5. Переконайтеся, що пацієнт лежить на спині посередині ліжка.

6. Підніміть узголів'я ліжка під кутом 45 — 60° (середнє положення Фаулера) або підкладіть три подушки.

7. Підкладіть подушку чи складену ковдру під гомілки пацієнта.

8. Підкладіть під голову невелику подушку.

9. Підкладіть під передпліччя і кисті подушку (якщо пацієнт самотійно не може рухати руками). Передпліччя і зап'ястки повинні бути трохи підняті й розташовані долонями донизу.

10. Підкладіть подушку під поперек пацієнта.

11. Підкладіть невелику подушку чи валик під коліна пацієнта.

12. Підкладіть невелику подушку під п'яти пацієнта.

13. Упевніться, що пацієнтові зручно. Підніміть бічні бильця.

14. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Розміщення пацієнта з геміплегією в положенні Фаулера (виконує одна медична сестра)

Процедура 32

Можна виконувати як на функціональному ліжку, так і на звичайному ліжку.

Показання: годування (приймання їжі самотійно); виконання процедур, які потребують цього положення; ризик розвитку пролежнів і контрактур.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Надягніть гумові рукавички.

Закріпіть гальма ліжка.

3. Підготуйте додаткову подушку, валики, опору для ніг, ½ гумового м'ячика.

4. За наявності бічних бильць опустіть їх.

5. Підніміть узголів'я ліжка під кутом 45 — 60° (або підкладіть подушки). При такому положенні покращується вентиляція легень.

6. Посадіть пацієнта якомога вище. Підкладіть під голову невелику подушку, що зменшить згинаючу контрактуру шийних м'язів.

7. Під руку, якою пацієнт не може рухати самотійно, підкладіть подушку, що зменшить венозний застій і попередить згинаючу контрактуру м'язів руки й кисті.

Крім того, наявність опору для руки запобігає травмі плеча під дією маси руки, направленої вниз.

8. Розслабленій кисті надайте звичайного положення: кисть трохи розігнута долонею донизу, її склепіння зберігається, пальці дещо зігнуті. Можна покласти кисть на половинку розрізаного м'ячика, покритого кількома шарами серветки. При цьому кисть зберігає функціональне положення, забезпечується профілактика контрактур.

9. Підкладіть подушку під попереk пацієнта для зменшення згинання хребта і підтримки поперекових хребців.

10. Підкладіть невелику подушку або валик під стегна пацієнта для запобігання здавлюванню підколінної артерії під дією маси тіла і перерозгинання коліна.

11. Підкладіть невелику подушку або валик під кісточки, щоб запобігти тривалому тиску матраца на п'яти.

12. Підставте з м'якої подушечки упор для стоп, щоб запобігти їх відвисанню.

13. Упевніться, що пацієнтові зручно. Підніміть бічне бильце.

14. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Розміщення хворого в положенні Сімса — проміжному між положенням на животі та положенням лежачи на боці (виконує одна чи дві особи, пацієнт може допомагати лише частково або не допомагати взагалі)

Процедура 33

Можна виконувати як на функціональному, так і на звичайному ліжку.

Показання: вимушене або пасивне положення; ризик розвитку пролежнів.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Надягніть гумові рукавички.
3. Підготуйте додаткові подушки, валики, опору для ніг.
4. За наявності бічного бильця опустіть його.
5. Переведіть головний кінець ліжка в горизонтальне положення (або приберіть з-під голови подушки).
6. Покладіть пацієнта на спину.
7. Перемістіть пацієнта на край ліжка (див. Процедуру 16).
8. Поверніть пацієнта в положення лежачи на боці й частково на животі (див. Процедури 29, 30).
9. Підкладіть подушку під голову пацієнта.
10. Висуньте вперед нижнє плече пацієнта, щоб він не лежав на своїй руці. Надайте обом рукам пацієнта трохи зігнутого положення.
11. Під верхню зігнуту руку підкладіть подушку.
12. Під зігнуту верхню ногу підкладіть подушку так, щоб ця нога була на рівні стегна.
13. Біля підошви покладіть мішечок з піском, щоб забезпечити тильне згинання стопи і виключити її провисання.
14. Упевніться, що пацієнт лежить зручно. Поправте простирадло. Підніміть бильця.
15. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Розміщення пацієнта в положенні лежачи на спині (виконує одна медична сестра)

Процедура 34

Можна виконувати як на функціональному, так і на звичайному ліжку.

Показання: вимушене або пасивне положення; ризик розвитку пролежнів; гігієнічні процедури в ліжку.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта, надягніть гумові рукавички.
2. Оцініть стан пацієнта, довколишні умови.
3. Підготуйте подушки, валики з ковдри, опору для ніг.
4. За наявності бічного бильця опустіть його.
5. Опустіть головний кінець ліжка. Приберіть зайві подушки. Упевніться, що пацієнт лежить посередині ліжка.
6. Надайте пацієнту правильного положення лежачи на спині:
 - поправте подушку під головою;
 - покладіть руки пацієнта вздовж тулуба долонями донизу;
 - зігніть ноги пацієнта в колінних і кульшових суглобах і розведіть їх по боках.
7. Підкладіть під поперек невелику подушку або валик.
8. Покладіть валики вздовж зовнішньої поверхні стегон, починаючи з ділянки великого вертлюга стегнової кістки. При цьому виключається поворот стегна назовні.
9. Підкладіть невелику подушку під гомілку в ділянці її нижньої третини. При цьому зменшується тривалий тиск матраца на п'яти, що запобігає утворенню пролежнів.
10. Забезпечте опору для підтримання стоп під кутом 90°.
11. Підкладіть під передпліччя невеликі подушки. При цьому посилюється відтік крові, що зменшує небезпеку набряку кисті.
12. Упевніться, що пацієнт лежить зручно. Підніміть бічні бильця.
13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Розміщення хворого з геміплегією в положенні лежачи на спині (виконує одна медична сестра)

Процедура 35

Можна виконувати як на функціональному, так і на звичайному ліжку.

Показання: нічний сон та денний відпочинок; ризик розвитку пролежнів та контрактур.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта.
2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Надягніть гумові рукавички.
3. Підготуйте додаткову подушку, валики, опору для ніг, гумовий м'ячик.
4. За наявності бічних бильць опустіть їх.
5. Надайте горизонтального положення пацієнту. Заберіть подушку з-під голови.
6. Під паралізоване плече підкладіть подушку.
7. Відведіть паралізовану руку від тулуба, розігніть її в лікті й поверніть долонею догори або відведіть паралізовану руку від тулуба, зігніть у лікті й покладіть кисть ближче до узголів'я ліжка.
8. Надайте кисті паралізованої руки одне з положень, рекомендованих для

розслабленої або спастичної кисті (див. Процедуру 32).

9. Під паралізоване стегно підкладіть невелику подушку.

10. Зігніть коліно паралізованої кінцівки під кутом 30° і покладіть його на подушку.

11. Стопи пацієнта зігніть під кутом 90° , під підошви підкладіть подушку.

12. Упевніться, що пацієнт лежить зручно. Підніміть бічне бильце.

13. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Переміщення хворого з геміплегією в положення лежачи на животі (виконують одна чи дві особи, пацієнт допомагати не може)

Процедура 36

Можна виконувати як на функціональному, так і на звичайному ліжку.

Показання: вимушене або пасивне положення; ризик виникнення пролежнів.

Послідовність дій

1. Поясніть хід процедури, отримайте згоду пацієнта.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Закріпіть гальма ліжка. Надягніть чисті гумові рукавички.

3. Підготуйте додаткові подушки, валики, опору для ніг, гумовий м'ячик.

4. За наявності бічних бильць опустіть їх з обох боків.

5. Надайте пацієнту горизонтального положення, пересуньте пацієнта до краю ліжка у напрямку з пошкодженого боку тіла (див. Процедуру 16).

6. Перейдіть на інший бік. Станьте коліном на край ліжка і поверніть пацієнта на бік (на неушкоджену бічну поверхню тіла) (див. Процедуру 29).

7. Підкладіть подушку на рівні живота.

8. Поверніть через непошкоджену частину тіла пацієнта на живіт.

9. Поверніть голову пацієнта в бік паралізованої частини тіла.

10. Випряміть лікоть паралізованої руки, притисніть її по всій довжині тіла до тулуба і підсуньте кисть під стегно або руку. Зігніть руку в лікті, відведіть кисть у бік до узголів'я ліжка, пальці руки за можливості розігніть.

11. Трохи зігніть коліна пацієнта і підкладіть подушки під обидві гомілки.

12. За допомогою подушки підніміть пальці стоп над матрацом, щоб кут між стопою і гомілкою дорівнював 90° .

13. Упевніться, що пацієнту зручно. Підніміть бічні бильця.

14. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Піднімання хворого, який упав на підлогу з ліжка (виконує одна медична сестра, пацієнт може допомагати)

Процедура 37

Послідовність дій

1. Інформуйте пацієнта про готовність надання йому допомоги.

2. Оцініть стан пацієнта і довколишні умови. Надягніть чисті гумові рукавички.

3. Допоможіть пацієнту лягти на бік, посадіть його, застосовуючи одиничний або подвійний зап'ястковий захват.

4. Поставте поряд із пацієнтом табурет.

5. Застосовуючи прийом "захват через руку" (див. Процедуру 2), підніміть пацієнта з підлоги й посадіть на табурет.

6. Перемістіть пацієнта з положення сидячи на табуреті в положення лежачи в ліжку (див. Процедуру 24).

7. Вкрийте пацієнта, переконайтесь, що він лежить зручно.

8. Підніміть бічні бильця.

9. Зніміть гумові рукавички, продезінфікуйте їх. Вимийте і висушіть руки.

Примітки

Якщо ви не впевнені, що зможете впоратись з пацієнтом одна, то зверніться за допомогою до вашої колеги.

За умови, що небезпеки для пацієнта немає і він може допомогти вам, одна сестра піднімає пацієнта "захватом через руку" (див. Процедуру 2), а друга піднімає ноги.

Якщо пацієнт не може сидіти, він безпомічний і поряд немає допоміжних засобів підняття, то пацієнта слід обережно піднімати з підлоги трьом особам. Одна медична сестра здійснює "захват через руку", друга — фізично найсильніша — підводить руки під поперек і таз, третя — під стегна і гомілки. На рахунок "3" одночасно піднімають хворого з підлоги і переміщують на ліжко. Перед переміщенням хворого врахуйте місце знаходження узголів'я ліжка і правильно виберіть ваше положення відносно правого чи лівого боку пацієнта.